

Dagbok från Holmöleden 1997–1998

20 oktober 1997

Isläggning längst in i Norrfjärden. Tallriksis och sörja. Åtta sångsvanar mot söder.

• *När isen ligger fast tar diligensen vid.*

2 november

Ingen is kvar, -2 grader. Tunna isflak på stränderna.

24 november

Lastade virke på färjan. Jobbar sen i höstas på Holmöns Båtmuseum.

29 november

Första israpporten på radio för säsongen säger att Bottenvikens inre skärgårdar är istäckta.

2 december

Is i Norrfjärden och i Byviken på Holmön. -5 grader. Tjock issörja pressar mot Norrfjärden.

4 december

Vacker morgonrodnad. Mycket nysis, 4 centimeter tjock, i stora fält över nästan hela västra Kvarken. -8 grader.

18 december

Ute i Kvarken svag dymning som häver och sänker den spröda nyisen. Det frambringar ett intensivt risslande ljud. -5 grader.

12 januari 1998

Holmön, -6 grader. Hela västra Kvarken täckt av drivis, grövre flak och strängar med nysis. En boj har tryckts ur läge av isen. Rymlingen dras på plats av färjan.

22 januari

Kuling från syd. Isdrift i cirka 4 knops fart.

2 februari

Åkte med kvällsturen till Holmön. Resan tog 70 minuter mot 45 normalt. Fast is en bit ut, sedan grov drivis.

3 februari

Morgonturen med Helena Elisabeth avgick som vanligt 07.00 från Holmön, men efter halva sträckan blev det problem.

Valter Holmberg, maskinist ombord, berättade för mig om resan.

- Det blåste inte särskilt mycket när vi gick ut från kajen, men sen ökade det hela tiden, så halvvägs över var det uppe i 20 sekundmeter. Isen pressade från nordost och det gick inte att vända. Vi drev helt enkelt med isen i riktning mot Pannagrundet och kunde inget göra. Enda passagerare var Lena Egnell. Hon skulle på kurs den dagen.

Kjell, som styrde, insåg allvaret och gick ut på radion och anropade lotsen och bogseraren Kronö från Holmsund samt isbrytaren Atle, säger Valter vidare. Från Atle fick vi höra att det blåste 24 sekundmeter i byarna, och temperaturen var -18 grader. Det bestämdes att Kronö skulle komma och assistera oss. Det dröjde innan hon var framme, och sakta drev vi mot Pannan. Sen hade vi problem att få bogsertrossen över från Kronö, det var ju ett hemskt väder, snön yrde så vi knappt

såg något. Därefter bogserades vi hela vägen tillbaka till Byviken, men utanför Lillhällan började vi kränga av all is som tryckte mot skrovets långsida. Vi såg hur isen klättrade upp efter sidan, nästan upp till salongsfönstren. Det var inte roligt men vi klarade oss. Det enda vi åt på hela dagen var en chokladkaka, som Lena hade med sig, och kaffe förstås, berättade Valter.

Det var den vinterns sista resa för färjan.

– Jag minns en annan gång, berättar han vidare, då det gick sämre. Det var med den gamla färjan, hon som var före den här. Då tryckte isen upp oss mot Lillhällan, ja ända upp på hällan. Där satt vi. VHF:n funkade inte så vi lämnade båten och gick för att ringa. Sen kom gamla Ymer, men det var sjöräddningskryssaren Grängesberg som till slut drog oss loss.

3 februari, sen eftermiddag

Enda sättet för mig att komma hem från Holmön var med Kronö, så jag ringde 010254098 ... Olle på Kronö ... ja, hej ... det går fint ... var är du ... kom ut på piren så hjälper vi dig över ... hej.

Jag höll handen för ansiktet i den hårda blåsten och gick ut på piren i Byviken, där Kronö redan ställt sig i läge med nosen mot. Åke Andersson, matros ombord, sköt över en stega. På alla fyra tog jag mig ut på stegen. Snödrevet ritade långa streck i strålkastarljuset och under

• Holmfärjan fastfryst i Byviken. Först i slutet av april är hon fri igen.

mig malde isen. En stadig näve tog tag i kragen och jag var ombord. Åke signalerade med handen till Olle, som genast lade i backen och vi lämnade hamnen. Udden, Lillhällan, rundades i 3 knops fart. Vi höll nära Bergudden, där isen inte var lika packad. En tuff hemfärd väntade. Gråsvart, rykande vatten mellan grova isflak, som en kokande soppa, kantade vår kurs mot Väktarens fyr. Sektorer av färgat ljus ledde oss mot säker hamn. Vi var framme i Holmsund strax efter klockan 18.

12 februari

Efter att färjan slutade gå den tredje februari och fram tills nu, har trafiken skötts med helikopter. Peter Tornberg håller den en mil långa vinterleden öppen. Den är nu utstakad med orangea käppar. Ledan går från Norrfjärden och över, inte till hamnen utan till Vintervägsbreen. Isen brukar ligga längre, här får jag höra. Norröver, vid Lillhällan och söderut vid Bergudden, släpper isen tidigare.

Åkte hydrokopter över till Holmön. Andra turen Peter Tornberg kör med passagerare. Han sköter vintertrafiken, till en början med hydron, sedan med skoter.

Peter gillar sitt jobb på isen.

– Sällan är två dagar likadana. Fast det är slitsamt att köra hydrokoptern, den låter högt och är stötig i isen, säger han.

Eller: upp med ett leende och ner med en duns, som någon uttryckt det.

• *Första färjturen för i vår. Peter Tornberg.*

Isen är i år mestadels slät, men en del mindre vallområden har bildats innan isen blivit fast. Holmön är inte längre en ö.

Minus 10 grader.

17 februari

Holmön. På ett blankt isstycke intill en spricka efter landkallen syntes små isblad som slagit rot. Två centimeter höga, tunna skivor, mönstrade som

blad. Former liknande strån och fjädrar fanns också. Fukt från vattnet under sprickan gav näring. Kvällsljuset klädde bladen i rosa och blålila skuggor.

• *Peter inspekterar hydrokoptern som kört fast.*

10 mars

Hydrokoptern körde fast mitt ute på Kvarken. Ena styrskenan fastnade i ett isstycke, hydrokoptern kom ur kurs och rände upp på ett snedställt isflak.

17 mars

Träffade Rune Johansson, laxfiskare på Holmön. Berättade om sin isbod.

21 april

Med hydron över. Satte in ett fönster i köket på museet. Regn. Mycket vatten på isen, 30 centimeter.

Skepparen Alvar Holmberg med i hydrokoptern, pratade om vattendränkt is, som han kallar stöpis.

23 april

Norrfjärden.

-8 grader på dagen. Vattnet på isen har torkat upp.

Blå kärrhök.

25-26 april

Johannes och jag åkte över till Holmön. Cyklade ner till Grossgrundet. Gick till Lill-Halörsgrundet på isen i 20 centimeter sörja. Mycket öppet vatten på östra sidan.

20 fjällvråkar, 3 storlom, sol, regn och dimma. Lämnade Gråstugan vid 11-tiden. Åkte tillbaka över Västra Kvarken 19.00 med hydrokoptern. Isen gav vika på flera ställen men det gick bara bra. Sista turen i vår, enligt Peter Tornberg.

27 april

Atle bröt isen i Västra Kvarken. Färjan går igen.

14 maj

Kyliga vindar från norr. Lite drivis kvar. Tärnor i par på hög höjd.

• Regn, högvatten och värme är isens värsta fiender.

